

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (viies koda)

18. juuli 2013*

Õigusalane koostöö tsiviilasjades — Määrus (EÜ) nr 44/2001 — Pädev kohus —
Valikuline kohtualluvus „lepingutega seotud asjades” ja „lepinguvälise kahju puhul”

Kohtuasjas C-147/12,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Hovrätten för Nedre Norrlandi (Rootsi) 23. märtsi 2012. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 26. märtsil 2012, menetluses

ÖFAB, Östergötlands Fastigheter AB

versus

Frank Koot,

Evergreen Investments BV,

EUROOPA KOHUS (viies koda),

koosseisus: koja president T. von Danwitz (ettekandja), kohtunikud A. Rosas, E. Juhász, D. Šváby ja C. Vajda,

kohtujurist: M. Wathelet,

kohtusekretär: ametnik C. Strömholm,

arvestades kirjalikus menetluses ja 17. aprilli 2013. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- ÖFAB, Östergötlands Fastigheter AB, esindaja: M. André,
- F. Koot ja Evergreen Investments BV, esindajad: *advokat* K. Crafoord, *advokat* B. Rundblom Andersson ja *advokat* J. Conradsson,
- Rootsi valitsus, esindajad: A. Falk ja K. Ahlstrand-Oxhamre,
- Kreeka valitsus, esindaja: S. Chala,
- Ühendkuningriigi valitsus, esindaja: J. Beeko,
- Euroopa Komisjon, esindajad: A-M. Rouchaud-Joët ja C. Tufvesson,

* Kohtumenetluse keel: rootsi.

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määrust (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT 2001, L 12, lk 1; ELT eriväljaanne 19/04).
- 2 Taotlus on esitatud Rootsis asutatud ÖFAB, Östergötlands Fastigheter AB (edaspidi „ÖFAB”) ning Madalmaades elava F. Kooti ja Madalmaades asutatud Evergreen Investments BV (edaspidi „Evergreen”) vahelises vaidluses seoses viimati nimetatute keeldumisega tasuda Rootsis asutatud aktsiaseltsi Copperhill Mountain Lodge AB (edaspidi „Copperhill”) võlad.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Määrus nr 44/2001 sisaldab reegleid kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades.
- 4 Määruse põhjendustes 8, 11 ja 12 on märgitud:

„(8) Käesoleva määruse reguleerimisalasse kuuluvatel menetlustel peab olema side nende liikmesriikide territooriumidega, kelle jaoks käesolev määrus on siduv. Lisaks sellele peaksid kohtualluvuse ühiseeskirjad kehtima siis, kui kostja alaline elukoht on ühes kõnealustest.

[...]

(11) Kohtualluvuse eeskirjad peavad olema hästi etteaimatavad ning lähtuma põhimõttest, et tavaliselt on kohtualluvus seotud kostja alalise elukohaga ning seepärast peab kohtualluvus alati olemas olema, välja arvatud teatavatel täpselt määratletud juhtudel, kui kohtuvaidluse sisu või osapoolte autonoomia eeldab teistsugust seotust. Selleks et ühiseeskirjad oleksid läbipaistvamad ja et vältida kohtualluvuse konflikte, peab juriidilise isiku alaline asukoht olema autonoomselt määratletud.

(12) Lisaks kostja alalisele elukohale peaks kohtualluvusel olema ka muid aluseid, mis toetuksid tihedale seosele kohtu ja menetluse vahel või aitaksid kaasa tõrgeteta õigusemõistmisele.”

- 5 Määruse artikli 1 lõike 2 punkti b kohaselt ei kohaldata seda määrust „pankrotimenetluste, maksejõuetute äriühingute või teiste juriidiliste isikute likvideerimismenetluste, kohtumenetluse, kompromissi tegemise ja muude selliste menetluste suhtes”.
- 6 Määruse nr 44/2001 artikli 2 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Käesoleva määruse kohaselt kaevatakse isikud, kelle alaline elukoht on liikmesriigis, selle liikmesriigi kohtutesse nende kodakondsusest hoolimata.”

7 Määruse artikli 5 punktide 1 ja 3 kohaselt võib isiku, kelle alaline elukoht on liikmesriigis, teises liikmesriigis kaevata:

„1)

- a) lepingutega seotud asjades selle paiga kohtusse, kus tuli täita asjaomane kohustus;
- b) kui ei ole kokku lepitud teisiti, käsitatakse käesoleva sätte kohaldamisel asjaomase kohustuse täitmise kohana:
  - müügi puhul kohta liikmesriigis, kus lepingu kohaselt kaubad üle anti või kus need oleks tulnud üle anda,
  - teenuste osutamise puhul kohta liikmesriigis, kus lepingu kohaselt teenuseid osutati või kus neid oleks tulnud osutada;
- c) kui ei kohaldata punkti b, kohaldatakse punkti a;

[...]

3) lepinguvälise kahju puhul selle paiga kohtusse, kus kahjustav sündmus on toimunud või võib toimuda.”

Rootsi õigus

8 Aktsiaseltsiseaduse (Aktiebolagslag, SFS 2005, nr 551) 25. peatükis asuv § 18 näeb ette, et juhatuse liikmed võivad vastutada äriühingu kohustuste eest, kui nad ei võta teatavaid õigusaktides sätestatud meetmeid sellise äriühingu finantsseisundi kontrollimiseks, millel ei ole enam piisavalt finantsvahendeid. See paragrahv on sõnastatud järgmiselt:

„Kui juhatus,

1. vastavalt §-le 13 ei koosta likvideerimiseelset bilanssi ega esita seda vastavalt §-le 14 äriühingu audiitorile kontrollimiseks,
2. ei kutsu vastavalt §-le 15 kokku esimest kontrolli läbiviivat üldkoosolekut või
3. ei taotle vastavalt §-le 17 esimese astme kohtult likvideerimismenetluse alustamist;

vastutavad juhatuse liikmed solidaarselt kohustuste rikkumise ajal tekkinud äriühingu kohustuste eest.

Isik, kes tegutseb äriühingu nimel, olles teadlik juhatuse kohustuste täitmata jätmisest, vastutab juhatuse liikmetega solidaarselt kohustuste eest, mis seetõttu äriühingul tekivad.

Esimeses ja teises lõigus sätestatud vastutust ei kohaldata isiku suhtes, kes tõendab, et ta ei ole olnud hooletu.

[...]”

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 9 Madalmaade elanik F. Koot oli Copperhilli juhatuse liige 9. septembrist 2007 kuni 5. septembrini 2009, seejärel sai temast viimati nimetatud kuupäeval juhatuse asendusliige ning sellele ametikohale jäi ta kuni 22. jaanuarini 2010.
- 10 Evergreen omas Copperhilli aktsiatest 40% ning 11. septembril 2007 omandas ta lisaks 50% nimetatud äriühingu aktsiatest.
- 11 Copperhilli asukoht oli ajavahemikul 10. oktoobrist 2007 kuni 2. detsembrini 2009 Åre kommunis (Rootsi), mis kuulub Östersunds tingsrätti (Östersundi esimese astme kohus) tööpiirkonda ning kus nimetatud äriühing sellel ajavahemikul tegutses ning ehitas hotelli.
- 12 Selle hotelli ehitamiseks tellis Copperhill kahelt kohalikult ettevõtjalt Toréns Entreprenad i Östersund AB-lt (edaspidi „Toréns”) ja Kakelmässan Norr Handelsbolagilt (edaspidi „Kakelmässan”) kaevetööd ja muu hulgas kahhelkivide paigaldamise vannitubadesse.
- 13 Kuivõrd Copperhill oli rahaliste raskuste tõttu lõpetanud arvete tasumise, tegi Östersunds tingsrätt 23. märtsil 2009 nimetatud ettevõtja suhtes saneerimise määruse (*företagsrekonstruktion*). Saneerimise käigus rahuldati Torénsi ja Kakelmässani vastavad nõuded Copperhilli vastu ainult osaliselt. Nende nõuete rahuldamata jäänud osa omandas Invest i Årefjällcn i Stockholm AB (edaspidi „Invest”).
- 14 Invest esitas 10. augustil 2010 Östersunds tingsrätti kaks hagi, ühe F. Kooti ja teise Evergreeni vastu. F. Kooti vastu esitatud hagi põhjenduseks väitis Invest, et F. Koot on kohustatud maksma Investile kahjuhüvitist vastavalt aktsiaseltsiseaduse 25. peatüki §-le 18. Hagi Evergreeni vastu põhines ühelt poolt piiratud vastutusest erandit ette nägevatel põhimõtetel ning teiselt poolt asjaolul, et Evergreen oli „lubanud” Torénsile ja Kakelmässanile hüvitist maksta või kanda Copperhillile üle selleks vajalikud rahalised vahendid.
- 15 Seoses küsimusega, kas kõnealused vaidlused kuuluvad Östersunds tingsrätti alluvusse, väitis Invest, et kahju põhjustanud tegu pandi toime Åres ning samuti tekkis kahju seal. F. Koot ja Evergreen väitsid, et need vaidlused ei kuulu selle kohtu alluvusse, kuna nende mõlema elu- või asukoht on Madalmaades.
- 16 Östersunds tingsrätt otsustas 26. aprillil 2011 jätta Investi hagiid läbi vaatamata, kuna kõnealused vaidlused ei allu talle. Selle kohtu sõnul ei ole need vaidlused lepingutega ega lepinguvälise kahjuga seotud asjad määruse nr 44/2001 artikli 5 punktide 1 ja 3 tähenduses. Seega, vastavalt nimetatud määruse artikli 2 lõikes 1 sätestatud üldreeglile tuleb nende vaidlustega pöörduda selle liikmesriigi kohtusse, kus on F. Kooti ja Evergreeni elu- või asukoht.
- 17 Invest kaebas need otsused edasi Hovrätten för Nedre Norrlandile, nõudes, et viimane taotleks Euroopa Kohtult eelotsust. Seejärel loovutas ta need nõuded ÖFAB-le.
- 18 Hovrätten för Nedre Norrland leiab, et selgitamaks, kas põhikohtuasi allub Rootsi kohtutele, tuleb tõlgendada määruse nr 44/2001 artikli 5 punkte 1 ja 3.
- 19 Sellega seoses on eelotsusetaotluse esitanud kohtul tekkinud küsimus, kas nimetatud sätted kujutavad endast kahju hüvitamise hagide osas ammendavat erandit määruse nr 44/2001 artiklist 2, nii et selle määruse artikli 5 punkt 3 kuulub kohaldamisele siis, kui nimetatud artikli punkt 1 ei ole kohaldatav. See kohus arvab ka, et Euroopa Kohus ei ole veel käsitlenud küsimust, kas hagi, mille eesmärk on panna aktsiaseltsiseaduse 25. peatüki artikli 18 alusel vastutus äriühingu võlgade eest selle aktsiaseltsi juhatuse liikmele ning piiratud vastutusest tehtava erandi alusel selle äriühingu aktsionäriale, kuuluvad nimetatud määruse artikli 5 punkti 3 alla.

- 20 Mis puudutab piiratud vastutusest tehtavat erandit, siis märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et Högsta domstoleni (ülemkohus) kohtupraktika kohaselt võivad aktsiaseltsi aktsionärid erandlikes olukordades vastutada asjaomase äriühingu võlgade eest. Selles osas võivad osutada tähtsaks muu hulgas sellised tegurid nagu aktsionäride ebalojalne või heade kommete vastane käitumine, alakapitaliseeritus ning asjaolu, et selle äriühingu eesmärk ei ole majandustegevuses osalemine.
- 21 Neid kaalutlusi silmas pidades otsustas Hovrätten för Nedre Norrland menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas [...] määruse [...] nr 44/2001 [...] artikli 5 punkte 1 ja 3 tuleb tõlgendada nii, et nad kujutavad endast kahju hüvitamise hagide osas ammendavat erandit artiklis 2 sätestatud üldreeglit?
  2. Kas määruse [44/2001] artikli 5 punktis 3 kasutatud mõistet „lepinguväline kahju” tuleb tõlgendada nii, et see hõlmab võlausaldaja hagi äriühingu juhatuse liikme vastu, kui hagiga nõutakse, et juhatuse liige vastutaks kõnealuse äriühingu võlgade eest, kuna juhatuse liige ei ole võtnud õigusaktides sätestatud meetmeid äriühingu finantsseisundi kontrollimiseks ning on selle asemel jätkanud äriühingu tegevust, mistõttu on äriühingu võlgnevus veelgi suurenenud?
  3. Kas määruse [nr 44/2001] artikli 5 punktis 3 kasutatud mõistet „lepinguväline kahju” tuleb tõlgendada nii, et see hõlmab võlausaldaja hagi äriühingu aktsionäri vastu, kui hagiga nõutakse, et aktsionär vastutaks kõnealuse äriühingu võlgade eest, kuna aktsionär jätkab äriühingu tegevust hoolimata asjaolust, et äriühing on alakapitaliseeritud ning kohustatud alustama likvideerimismenetlust?
  4. Kas määruse [nr 44/2001] artikli 5 punktis 3 kasutatud mõistet „lepinguväline kahju” tuleb tõlgendada nii, et see hõlmab võlausaldaja hagi äriühingu aktsionäri vastu, kes on võtnud endale kohustuse tasuda äriühingu võlad?
  5. Kui vastus [teisele küsimusele] on jaatav, siis kas võimaliku kahju tekkimise kohaks tuleb pidada Madalmaid või Rootsit, kui juhatuse liikme elukoht on Madalmaades ning juhatuse kohustuste rikkumised puudutavad Rootsi äriühingut?
  6. Kui vastus [kolmandale või neljandale küsimusele] on jaatav, siis kas võimaliku kahju tekkimise kohaks tuleb pidada Madalmaid või Rootsit, kui aktsionäri elukoht on Madalmaades ning tegemist on Rootsi äriühinguga?
  7. Kui määruse [nr 44/2001] artikli 5 punktid 1 ja 3 on kohaldatavad mõnes eelkirjeldatud olukorras, siis kas nende sätete kohaldamise seisukohalt on tähtsust asjaolul, et algne võlausaldaja on loovutanud nõude kolmandale isikule?”

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene, teine ja kolmas küsimus

- 22 Esimese, teise ja kolmanda küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitust selle kohta, kas määruse nr 44/2001 artikli 5 punktis 3 sätestatud mõistet „lepinguväline kahju” tuleb tõlgendada nii, et see hõlmab aktsiaseltsi võlausaldaja hagnosisid, millega soovitakse panna vastutust selle äriühingu võlgade eest ühelt poolt selle äriühingu juhatuse liikmele ja teiselt poolt selle äriühingu aktsionärile, kuna nad on jätkanud äriühingu tegevust hoolimata asjaolust, et äriühing oli alakapitaliseeritud ja kohustatud alustama likvideerimismenetlust.

- 23 Kõigepealt tuleb analüüsida F. Kooti esitatud argumenti, mille kohaselt ei kuulu tema vastu esitatud hagid määruse nr 44/2001 artikli 1 lõike 2 punkti b kohaselt selle määruse kohaldamisalasse, kuna need hagid põhinevad Rootsi õiguse sätetel, mis näevad ette, et aktsiaseltsid, mille omakapital on ebapiisav, tuleb likvideerida.
- 24 Sellega seoses tuleb meenutada väljakujunenud kohtupraktikat, mille kohaselt ei kuulu määruse nr 44/2001 artikli 1 lõike 2 punkti b kohaselt selle määruse kohaldamisalasse üksnes otseselt maksejõuetusmenetlusest tulenevad ja sellega tihedalt seotud hagid (vt selle kohta eelkõige 2. juuli 2009. aasta otsus kohtuasjas C-111/08: SCT Industri, EKL 2009, lk I-5655, punkt 21 ja seal viidatud kohtupraktika, ja 19. aprilli 2012. aasta otsus kohtuasjas C-213/10: F-TEX, punkt 29).
- 25 Kuid nagu nähtub Euroopa Kohtule esitatud toimikust ja Rootsi valitsuse selgitustest kohtuistungil, ei ole põhikohtuasjas käsitletavad hagid maksejõuetusmenetlusega tihedalt seotud, vaid need esitati pärast Copperhilli saneerimise menetluse algatamist. Igal juhul tuleb nentida, nagu märgib ka Euroopa Komisjon, et põhikohtuasjas käsitletavad hagid ei kujuta endast kõigi võlausaldajate huvides teostatavat pankrotihalduri ainuõigust, vaid et tegemist on õigustega, mida ÖFAB võib teostada oma äranägemisel enda huvides.
- 26 Seega tuleb tuvastada, et põhikohtuasjas käsitletavad hagid kuuluvad määruse nr 44/2001 kohaldamisalasse.
- 27 Esimesele, teisele ja kolmandale küsimusele vastamisel olgu märgitud ühelt poolt, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleb mõisteid „lepingutega seotud asjad” ja „lepinguväline kahju” määruse nr 44/2001 artikli 5 punkti 1 alapunkti a ja punkti 3 tähenduses tõlgendada autonoomselt, võttes peamiselt arvesse selle määruse süsteemi ja eesmärke (vt selle kohta 25. oktoobri 2011. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-509/09 ja C-161/10: eDate Advertising ja Martinez, EKL 2011, lk I-10269, punkt 38 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 28 Teiselt poolt, arvestades, et määrus nr 44/2001 asendas liikmesriikidevahelistes suhetes 27. septembri 1968. aasta konventsiooni kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT 1972, L 299, lk 32), mida on muudetud hilisemate konventsioonidega uute liikmesriikide ühinemise kohta (edaspidi „Brüsseli konventsioon”), võib Euroopa Kohtu tõlgendusi konventsiooni sätetele laiendada ka määruse sätetele, kui nende ühenduse aktide sätted on sisult võrdväärased (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus eDate Advertising ja Martinez, punkt 39 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 29 Samas nähtub põhikohtuasjas asjasepuutuvatest määruse nr 44/2001 artiklist 2 ja artikli 5 punkti 1 alapunktist a ja punktist 3 nende sätetega reguleeritud kohtualluvuse piiritlemise osas samasugune süsteem nagu Brüsseli konventsiooni artiklis 2 ja artikli 5 punktides 1 ja 3 ning need on peaaegu identse sõnastusega. Sellist võrdväarsust arvestades tuleb kooskõlas nimetatud määruse põhjendusega 19 tagada järjepidevus nende kahe akti tõlgendamisel (vt eelkõige 16. juuli 2009. aasta otsus kohtuasjas C-189/08: Zuid-Chemie, EKL 2009, lk I-6917, punkt 19).
- 30 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt põhineb määruse nr 44/2001 II peatükis sätestatud ühine kohtualluvuse süsteem määruse artikli 2 lõikes 1 toodud üldpõhimõttel, mille kohaselt kaevatakse isikud, kelle alaline elukoht on liikmesriigis, selle riigi kohtutesse nende kodakondsusest hoolimata. Üksnes erandina kostja elukohajärgse kohtualluvuse üldreeglit näeb määruse nr 44/2001 II peatüki 2. jagu ette teatava arvu valikulise kohtualluvuse eeskirju, mille hulka kuulub ka määruse artikli 5 punkt 3 (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Zuid-Chemie, punktid 20 ja 21, ja 12. mai 2011. aasta otsus kohtuasjas C-144/10: BVG, EKL 2011, lk I-3961, punkt 30 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 31 Euroopa Kohus on samuti leidnud, et neid valikulise kohtualluvuse eeskirju tuleb tõlgendada kitsalt ning tõlgendus ei tohi minna kaugemale nimetatud määruses otseselt ette nähtud juhtudest (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Zuid-Chemie, punkt 22 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 32 Väljakujunenud kohtupraktikas on siiski leitud, et mõiste „lepinguväline kahju” määruse nr 44/2001 artikli 5 punkti 3 tähenduses hõlmab kõiki hagnosisid, mille eesmärk on kindlaks teha kostja vastutus ja mis ei ole „lepingutega seotud asjad” selle määruse artikli 5 punkti 1 alapunkti a tähenduses (vt seoses Brüsseli konventsiooni tõlgendamisega 27. septembri 1988. aasta otsus kohtuasjas 189/87: Kalfelis, EKL 1988, lk 5565, punkt 18; 26. märtsi 1992. aasta otsus kohtuasjas C-261/90: Reichert ja Kockler, EKL 1992, lk I-2149, punkt 16; 27. oktoobri 1998. aasta otsus kohtuasjas C-51/97: Réunion européenne jt, EKL 1998, lk I-6511, punkt 22, ja 17. septembri 2002. aasta otsus kohtuasjas C-334/00: Tacconi, EKL 2002, lk I-7357, punkt 21).
- 33 Selle kohta olgu märgitud ühelt poolt, et mõistet „lepingutega seotud asjad” määruse nr 44/2001 artikli 5 punkti 1 alapunkti a tähenduses ei saa mõista nii, et sellega peetakse silmas olukorda, kus pool ei ole võtnud vabatahtlikult teise poole ees mingit kohustust. Nimetatud artikli 5 punkti 1 alapunktis a lepingutega seotud asjades ette nähtud valikulise kohtualluvuse eeskirja kohaldamine eeldab järelikult selle juriidilise kohustuse kindlakstegemist, mille isik on endale vabatahtlikult teise isiku ees võtnud ja millel põhineb hageja hagi (vt seoses Brüsseli konventsiooni tõlgendamisega 20. jaanuari 2005. aasta otsus kohtuasjas C-27/02: Engler, EKL 2005, lk I-481, punktid 50 ja 51, ja 14. märtsi 2013. aasta otsus kohtuasjas C-419/11: Česká spořitelna, punktid 46 ja 47 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 34 Teiselt poolt on väljakujunenud kohtupraktikas leitud, et lepinguväline vastutus tekib üksnes juhul, kui kahju ja kahju aluseks oleva sündmuse vahel esineb põhjuslik seos (vt seoses Brüsseli konventsiooni tõlgendamisega 30. novembri 1976. aasta otsus kohtuasjas 21/76: Bier, „Mines de potasse d’Alsace”, EKL 1976, lk 1735, punkt 16, ja eespool viidatud kohtuotsus Zuid-Chemie, punkt 28 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 35 Mis puudutab põhikohtuasjas käsitletavaid hagnosisid, siis nähtub Euroopa Kohtule esitatud toimikust, et nende hagidega soovitakse F. Kooti kui Copperhilli juhatuse liikme vastutuse kindlakstegemist aktsiaseltsiseaduse 25. peatüki § 18 alusel ning Evergreeni kui selle äriühingu aktsionäri vastutuse kindlakstegemist piiratud vastutusest tehtava erandi alusel, nagu selle on välja arendanud Högsta domstolen.
- 36 Eelotsusetaotlusest nähtub samuti, et need hagit ei põhine neist pooltest ühe poole vabatahtlikult võetud kohustusel teise poole ees, vaid väitel, et Copperhilli juhatuse liige jättis võtmata teatavad meetmed selle äriühingu finantsseisundi kontrollimiseks, ning et selle äriühingu põhiaktsionär ei täitnud oma seadusest tulenevaid kohustusi, võimaldades nimetatud äriühingul oma tegevust jätkata hoolimata asjaolust, et äriühing oli alakapitaliseeritud ning kohustatud alustama likvideerimismenetlust. Kohaldatava seaduse alusel võib seda juhatuse liiget ja seda aktsionäri pidada teatavatel asjaoludel Copperhilli võlgade eest vastutavaks.
- 37 Kuigi põhikohtuasjas käsitletavate hagide eesmärk on panna nimetatud juhatuse liikmele ja aktsionäriile vastutus Copperhilli võlgade eest, võimaldavad need hagit eelkõige saavutada nende võlgade tasumist, mida nimetatud äriühing ei suutnud ise täielikult tasuda, kuna selle äriühingu juhatuse liige ja aktsionär ei täitnud oma seadusest tulenevaid kohustusi. Käesolevas asjas soovitakse nende hagidega seega selle kahju hüvitamist, mis tekkis asjaolu tõttu, et Toréns ja Kakelmässan tegid Copperhilli jaoks töid, ilma et see äriühing oleks seejärel täies ulatuses tasunud nende tööde eest tasumisele kuuluva summa.
- 38 Eeltoodust tuleneb, et põhikohtuasjas käsitletavad hagit kuuluvad määruse nr 44/2001 artikli 5 punkti 3 alla, ilma et see mõjutaks muude hagide kvalifitseerimist, mis võidakse esitada äriühingu juhatuse liikme või aktsionäri vastu.

- 39 Selle kohta väidavad Rootsi ja Kreeka valitsus, et kuivõrd nende hagidega taotletakse aktsiaseltsi juhatuse liikmele või aktsionärile vastutuse panemist äriühingu võlgade eest, siis peab põhikohtuasjas käsitletavate hagide kvalifitseerimine määruse nr 44/2001 artikli 5 punktide 1 ja 3 seisukohalt olema kooskõlas äriühingu võlgade kvalifitseerimisega sõltuvalt olukorrast kas lepingulise või lepinguvälisena.
- 40 Selle tõlgendusega ei saa nõustuda.
- 41 Sellega kaasneks nimelt nende kohtute paljusus, kellele alluks nende hagide lahendamine, milles tõstatatakse asjassepuutuva äriühingu juhatuse liikme või aktsionäri üks ja seesama rikkumine sõltuvalt selle äriühingu erinevate võlgade – mis võivad olla niisuguste hagide aluseks – olemusest. Niisuguses olukorras on aga läheduse eesmärgiga, mida järgivad määruse nr 44/2001 artikli 5 punktides 1 ja 3 sätestatud valikulise kohtualluvuse eeskirjad, mis põhinevad lepingu või kahju põhjustanud sündmuse toimumise koha ja asja menetleva kohtu vahelisel eriti tihedal seosel (vt selle kohta eelkõige 25. veebruari 2010. aasta otsus kohtuasjas C-381/08: Car Trim, EKL 2010, lk I-1255, punkt 48 ja seal viidatud kohtupraktika, ja 16. mai 2013. aasta otsus kohtuasjas C-228/11: Melzer, punkt 26 ja seal viidatud kohtupraktika), vastuolus see, et selle kohtu kindlaksmääramine, kellele konkreetne vaidlus allub, sõltub asjassepuutuva äriühingu võlgade olemusest. Pealegi tuleb nentida, et teise isiku võlgade eest vastutava kostja jaoks ei ole määruse artiklis 5 sätestatud kohtualluvuse eeskirjade niisugune tõlgendus sel määral etteaimatav, nagu on nõutud määruse põhjenduses 11.
- 42 Eeltoodud kaalutlusi silmas pidades tuleb esimesele, teisele ja kolmandale küsimusele vastata, et määruse nr 44/2001 artikli 5 punktis 3 sätestatud mõistet „lepinguväline kahju” tuleb tõlgendada nii, et see hõlmab niisuguseid hagnosis nagu põhikohtuasjas käsitletavat, mille on esitanud aktsiaseltsi võlausaldaja ja millega soovitakse panna vastutust selle äriühingu võlgade eest ühelt poolt selle äriühingu juhatuse liikmele ja teiselt poolt selle äriühingu aktsionärile, kuna nad lasksid nimetatud äriühingul oma tegevust jätkata hoolimata asjaolust, et äriühing oli alakapitaliseeritud ja kohustatud alustama likvideerimismenetlust.

Neljas küsimus

- 43 Neljanda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus selgitust selle kohta, kas määruse nr 44/2001 artikli 5 punktis 3 kasutatud mõistet „lepinguväline kahju” tuleb tõlgendada nii, et see hõlmab võlausaldaja hagi äriühingu aktsionäri vastu, kes on võtnud endale kohustuse tasuda äriühingu võlad.
- 44 Sellega seoses olgu meenutatud, et siseriiklike kohtute ülesanne on esitada Euroopa Kohtule kõik eelotsuse küsimusele tarviliku vastuse andmiseks vajalikud faktilised ja õiguslikud asjaolud (14. septembri 1999. aasta otsus kohtuasjas C-249/97: Gruber, EKL 1999, lk I-5295, punkt 19, ja 8. septembri 2011. aasta otsus kohtuasjas C-177/10: Rosado Santana, EKL 2011, lk I-7907, punkt 33).
- 45 Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et vajadus anda liidu õiguse tõlgendus, mis oleks siseriiklikule kohtule tarvilik, eeldab, et siseriiklik kohus on määratlenud faktilise ja õigusliku raamistiku, millega seoses eelotsuse küsimused on esitatud, või vähemalt selgitab faktilisi olukordi, millel need küsimused põhinevad (vt eelkõige 17. veebruari 2005. aasta otsus kohtuasjas C-134/03: Viacom Outdoor, EKL 2005, lk I-1167, punkt 22; 12. aprilli 2005. aasta otsus kohtuasjas C-145/03: Keller, EKL 2005, lk I-2529, punkt 29, ja 1. detsembri 2011. aasta otsus kohtuasjas C-145/10: Painer, EKL 2011, lk I-12533, punkt 46).
- 46 Käesolevas asjas tuleb tõdeda, et neljanda küsimusega seoses märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus üksnes seda, et Evergreen „lubas” maksta Torénsile ja Kakelmässanile hüvitist või kanda Copperhillile üle selleks vajalikud rahalised vahendid, ilma et kohus oleks täpsustanud selle „lubaduse” faktilisi

asjaolusid või nimetatud „lubaduse” autori vastu esitatud hagi õiguslikku alust või eset. Neil asjaoludel ei võimalda eelotsusetaotlus anda Euroopa Kohtul määruse nr 44/2001 artikli 5 punkti 3 tarvilikku tõlgendust.

47 Järelikult on neljas küsimus vastuvõetamatu.

Viies ja kuues küsimus

- 48 Viienda ja kuuenda küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitust, kas määruse nr 44/2001 artikli 5 punktis 3 sätestatud mõistet „selle paiga [...], kus kahjustav sündmus on toimunud või võib toimuda” tuleb tõlgendada nii, et juhul, kui tegemist on hagidega, mille eesmärk on panna vastutus aktisasetsi võlgade eest selle äriühingu juhatuse liikmele ja aktsionärile, on nimetatud koht liikmesriigis, kus on kõnealuse äriühingu asukoht.
- 49 Neile küsimustele vastamiseks tuleb ühelt poolt meenutada, et valikulise kohtualluvuse eeskiri, mille määruse nr 44/2001 artikli 5 punkt 3 sätestab erandina üldisest, kostja elukohajärgse kohtu pädevuse põhimõttest, põhineb väljakujunenud kohtupraktika kohaselt vaidluse ning selle koha kohtu vahelisel tihedal seosel, kus kahju põhjustanud sündmus on toimunud, mis õigustab kohtuasja selle kohtu alluvusse arvamist korra kohasele õigusemõistmisele kaasaaitamise ja menetluse nõuetekohase kujundamise põhjusel (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus eDate Advertising ja Martinez, punkt 40, ja 25. oktoobri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-133/11: Folien Fischer ja Fofitec, punkt 37 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 50 Nimelt on selle koha kohtul, kus kahju põhjustanud sündmus on toimunud või võib toimuda, lepinguvälise kahju puhul reeglina parimad tingimused kohtuasja lahendamiseks eelkõige tänu tihedale seosele vaidluse esemega ning kergemale tõendite kogumise võimalusele (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus Folien Fischer ja Fofitec, punkt 38 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 51 Teiselt poolt on määruse nr 44/2001 artikli 5 punktis 3 kasutatud väljendis „paik, kus kahjustav sündmus on toimunud või võib toimuda” peetud silmas nii kahju tekkimise kui ka kahju põhjustanud sündmuse kohta, millest tulenevalt võib hageja kaevata kostja omal valikul nendest kahes kohast kas ühe või teise koha kohtusse (vt eespool viidatud kohtuotsus Folien Fischer ja Fofitec, punkt 39 ja seal viidatud kohtupraktika). Mõlemal kohal võib kohtualluvuse kindlakstegemise seisukohalt olla kohtuasjaga märkimisväärne seos, sest kumbki võib asjaoludest olenevalt anda eriti kasuliku pidepunkti nii tõendamise kui ka menetluse korraldamise seisukohast (eespool viidatud kohtuotsus eDate Advertising jt, punkt 41 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 52 Mis puudutab seega põhikohtuasjas käsitletavaid hagnosisid, mille on esitanud aktsiaseltsi võlausaldajad selle äriühingu juhatuse liikme ja põhiaktsionäri vastu, kuna viimati nimetatud on selle äriühingu osas rikkunud oma seadusest tulenevaid kohustusi, peab kahju põhjustanud sündmuse koht olema nii hagejate kui kostjate jaoks hästi etteaimatav. Samuti peab neil asjaoludel esinema korra kohase õigusemõistmise ja menetluse nõuetekohase kujundamise tähenduses eriti tihe seos hagejate esitatud hagide ja nimetatud koha vahel.
- 53 Sellega seoses tuleb märkida, et siisuguses olukorras nagu põhikohtuasjas käsitletav, kus tegemist on hagidega, mis põhinevad väitel, et Copperhilli juhatuse liige ja põhiaktsionär ei täitnud oma seadusest tulenevaid kohustusi seoses selle äriühingu finantsseisundi kontrollimise ning äriühingu tegevuse jätkamisega, hoolimata asjaolust, et äriühing oli alakapitaliseeritud ning kohustatud alustama likvideerimismenetlust, ei seisne küsimus mitte nimetatud äriühingu finantsseisundis või tegevuses kui sellises, vaid küsimus on selles, milline järeldus tuleb teha asjaolust, et juhatuse liige ja aktsionär võib-olla ei täitnud neil olevat kontrollimise kohustust.

- 54 Euroopa Kohtule esitatud toimikust nähtub, et ajavahemikul, mil vaidlusalused sündmused toimusid, oli Copperhilli asukoht Åre kommunis, mis kuulub Östersunds tingsrätti tööpiirkonda ning kus nimetatud äriühing sellel ajavahemikul tegutses ning ehitas hotelli. Neil asjaoludel on teostatud tegevus ja selle tegevusega kaasnev finantsseisund seotud selle kohaga. Igal juhul pidi selle äriühingu finantsseisundit ja tegevust puudutav teave, mis on vajalik juhatuse liikmele ja aktsionärile tema juhtimiskohustuste täitmiseks, olema nimetatud kohas kättesaadav. Sama kehtib ka nende kohustuste väidetavat rikkumist puudutava informatsiooni kohta. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on kontrollida nende andmete õigsust.
- 55 Seega tuleb viiendale ja kuuendale küsimusele vastata, et määruse nr 44/2001 artikli 5 punktis 3 sätestatud mõistet „selle paiga [...], kus kahjustav sündmus on toimunud või võib toimuda” tuleb tõlgendada nii, et juhul, kui tegemist on hagidega, mille eesmärk on panna vastutus aktsiaseltsi võlgade eest selle äriühingu juhatuse liikmele ja aktsionärile, on nimetatud paik see koht, millega on seotud nimetatud äriühingu teostatud tegevus ja selle tegevusega kaasnev finantsseisund.

Seitsmes küsimus

- 56 Seitsmenda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitust selle kohta, kas asjaolu, et algne võlausaldaja on asjassepuutuva nõude loovutanud kolmandale isikule, mõjutab niisuguses olukorras nagu põhikohtuasjas käsitletav määruse nr 44/2001 artikli 5 punkti 3 alusel kohtualluvuse kindlakstegemist.
- 57 Selles osas tuleb ühelt poolt meenutada juba käesoleva kohtuotsuse punktis 41 rõhutatut, et määruse nr 44/2001 artikli 5 punktis 3 sätestatud valikulise kohtualluvuse eeskirjad järgivad läheduse eesmärki ja põhinevad lepingu või kahju põhjustanud sündmuse toimumise koha ja asja menetleva kohtu vahelisel eriti tihedal seosel. Lepinguvälisest kahjust tulenevaid nõudeid puudutaval vaidlusel on põhimõtteliselt jätkuvalt tihe seos kohaga, kus kahju põhjustav sündmus toimus, isegi kui kõnealused nõuded on loovutatud.
- 58 Teiselt poolt tuleb märkida, et kui möönda, et algse võlausaldaja nõuete loovutamine võib mõjutada määruse nr 44/2001 artikli 5 punkti 3 tähenduses pädeva kohtu kindlakstegemist, siis oleks see samuti vastuolus määruse põhjenduses 11 sõnastatud määruse eesmärgiga, mille kohaselt peavad kohtualluvuse eeskirjad olema hästi etteaimatavad.
- 59 Eeltoodud kaalutlusi arvesse võttes tuleb seitsmendale küsimusele vastata, et asjaolu, et algne võlausaldaja on asjassepuutuva nõude loovutanud kolmandale isikule, ei mõjuta niisuguses olukorras nagu põhikohtuasjas käsitletav määruse nr 44/2001 artikli 5 punkti 3 alusel kohtualluvuse kindlakstegemist.

Kohtukulud

- 60 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamise seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (viies koda) otsustab:

- 1. Nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades artikli 5 punktis 3 sätestatud mõistet „lepinguvälise kahju” tuleb tõlgendada nii, et see hõlmab niisuguseid hagnosisid nagu põhikohtuasjas käsitletavat, mille on esitanud aktsiaseltsi võlausaldaja ja millega soovitakse panna vastutust selle äriühingu võlgade eest ühelt poolt selle äriühingu juhatuse liikmele ja**

teiselt poolt selle äriühingu aktsionärile, kuna nad lasksid nimetatud äriühingul oma tegevust jätkata hoolimata asjaolust, et äriühing oli alakapitaliseeritud ja kohustatud alustama likvideerimismenetlust.

2. Määruse nr 44/2001 artikli 5 punktis 3 sätestatud mõistet „selle paiga [...], kus kahjustav sündmus on toimunud või võib toimuda” tuleb tõlgendada nii, et juhul, kui tegemist on hagidega, mille eesmärk on panna vastutus aktsiaseltsi võlgade eest selle äriühingu juhatuse liikmele ja aktsionärile, on nimetatud paik see koht, millega on seotud nimetatud äriühingu teostatud tegevus ja selle tegevusega kaasnev finantsseisund.
3. Asjaolu, et algne võlausaldaja on asjassepuutuva nõude loovutanud kolmandale isikule, ei mõjuta niisuguses olukorras nagu põhikohtuasjas käsitletav määruse nr 44/2001 artikli 5 punkti 3 alusel kohtualluvuse kindlakstegemist.

Allkirjad